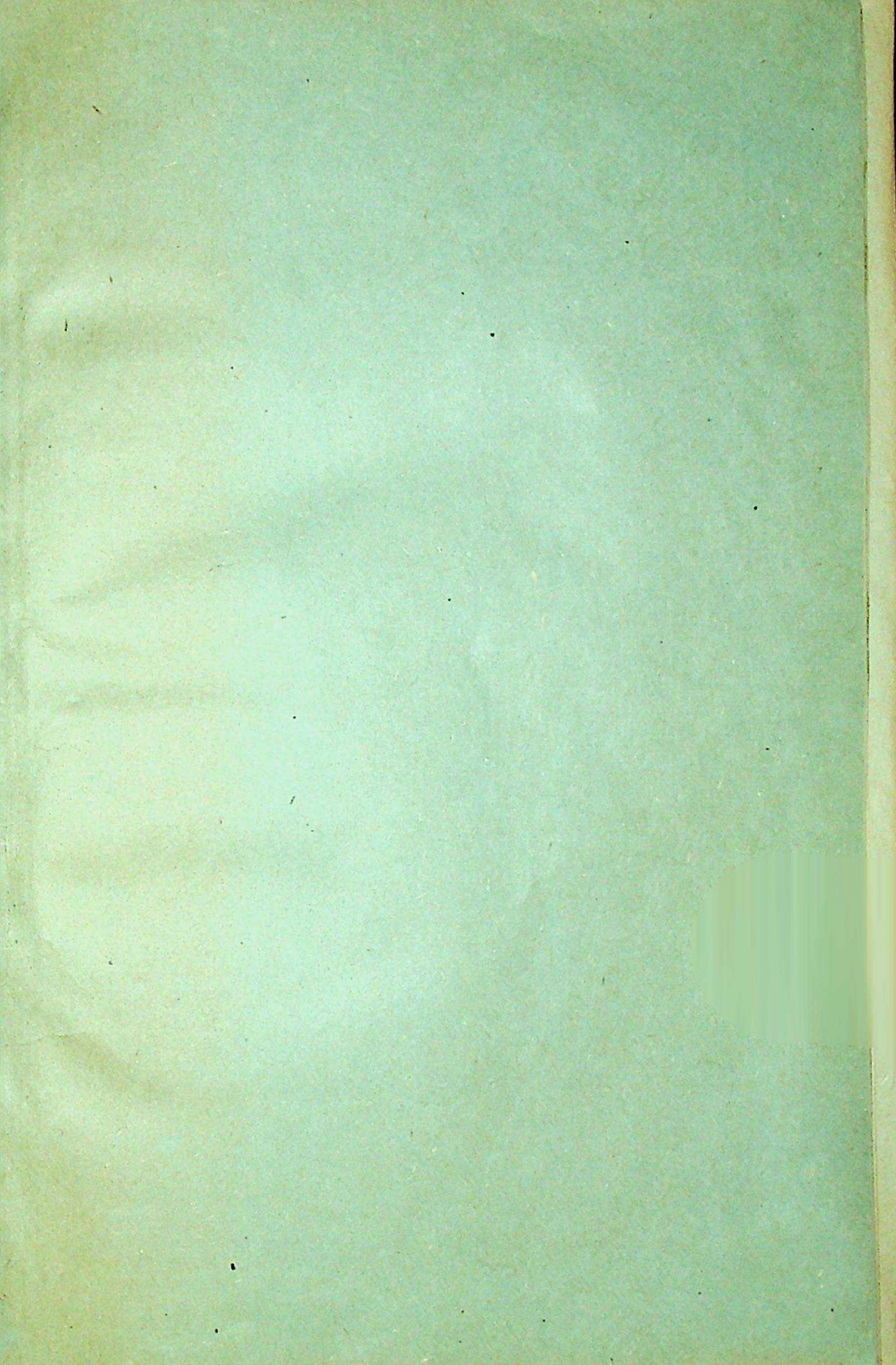
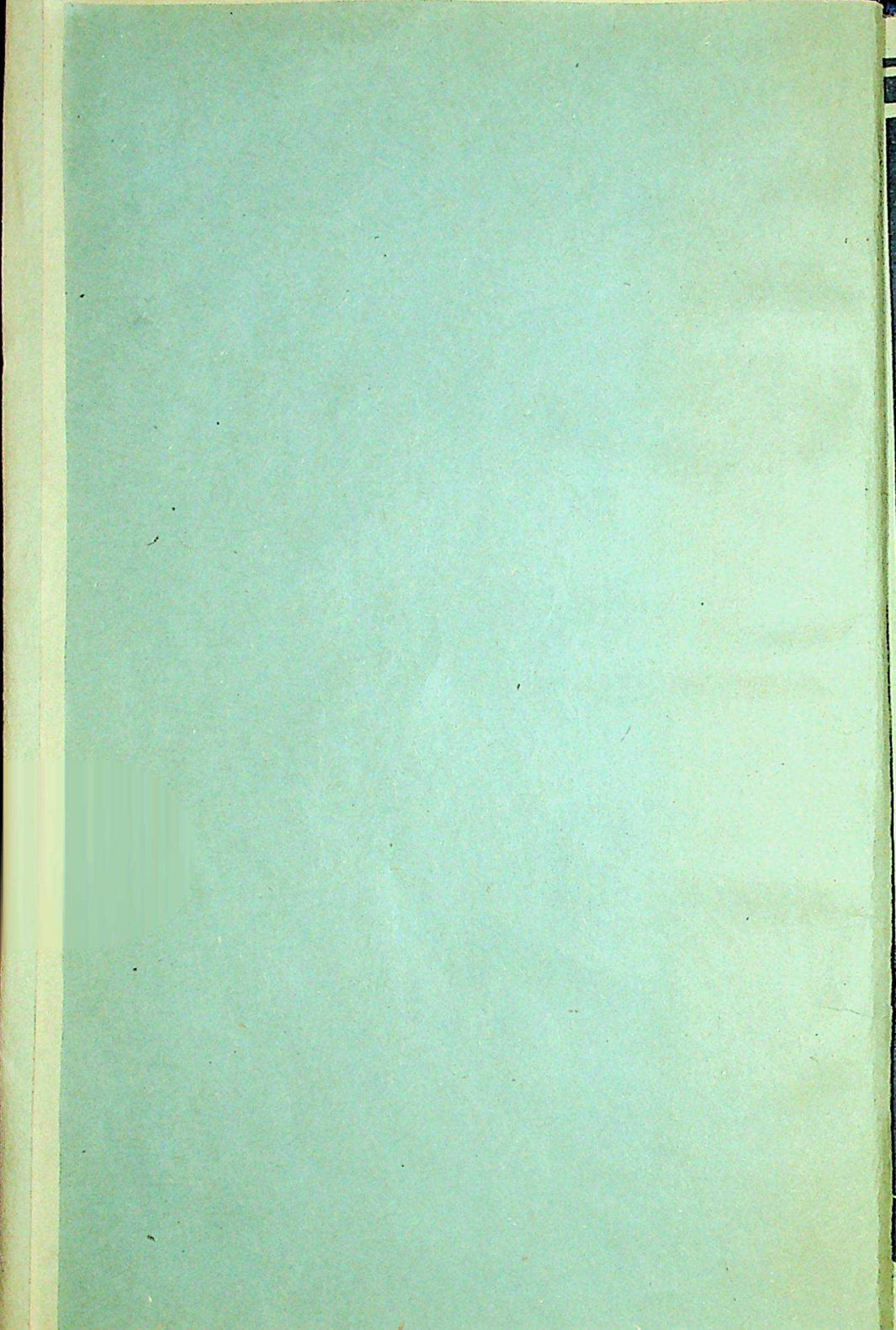

Pavla D.

БҮЛБЭЛ

Bah surhaly medg
ulsin skold zaax
çikaz biçlhnə zaavz
boln olamgeln.

M $\frac{k-5}{55}$ 3k32

PAVLA DORZ

BAH SURHALB MEDG
ULSIN ŞKOLD ZAAX
ÇIKƏR BIÇLHNƏ ZAAVR
BOLN DAMŞLHN

OGI-z RSFSR N.-V. Krajın izdatelıstv. Şartu.

1 9 3 2.

Biçg es meddg kyn olma tørt orz çadx

V. I. Lenin.

Orn-nutg biçg es meddg bolxla—en ori
nutgin bəəlhinq kommuna bəəlhər togtə
bolş uga.

V. I. Lenin.

Biçg es meddgig hararn bəəəd ərlhx ke
gtə—xoosar keləd, xələd kerg uga.

V. I. Lenin.

Biçg meddg ulsig dəənə digtəhər byrdə
həd, biçg es meddglə nooldx kergtə bidn . .
kədlmşig neg harar, neg digtəhər kycəx byr
dəc togtax kergtə. En biçksn yyldvrt—mana
revolycin kergin holnə xarhcz irnə.

V. I. Lenin.

Socializm togtalhna xadasnə—kədlmşin
byrdəlhnd bəənə.

V. I. Lenin.

„Mana əmnə şivə bəənə, şivən nernə—
gyn surhalb . . . En şivəg jahad bolv-çig
avx kergtə bidn“.

Stalin.

Pavlə Dorz.

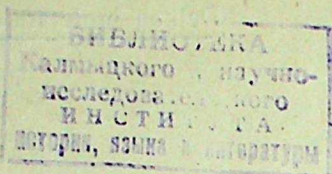
BAHA SURHALB MEDG ULSIN ŞKOLD
ZAAX ÇIKƏR BICLHNƏ ZAAVR BOLN
DAMŞLHN

Tərə jasvrnı Macga V-n.

OGJ-z RSFSR N.-V. Krajın izdatelıstv Şartu.

1 9 3 2.

САРАТОВ.

Нижне-Волжское краевое издательство ОГИЗ.

Типография № 2. Н.-В. Крайполиграфтреста.

1932.

Çikər biçyldigig dasxlhn.

En dekrər bidn çikər biçdgig dasxvdn.

Çikər biçdgig dasxkin tölə barlgdsn biçgəs biçg biçdg dekr-
tən buulhad biçəd dasxmn.

Dektrəs jahz buulhz biçxmb?

Jumnə tyrynd buulhz avçəx biçgən medx kərgtə
—bykl utxtə ygsig boln salu ygsin çinrinь medxmn, jamaran
ygmydnь ju keləxinь medz avx kərgtə. Buulhz biçz avxar bəəx
biçgən sənər medəd avçksnə xəən, biçg biçdg dekr-tən
buulhz biçz avtn.

Dektrəs buulhz biçxlarn yzgydər tasl uga bykl
ygər biçxmn. Dektrt biçətə bəəx ygsig xələhəd sanad çin-
rinь medəd avçkad, yzgydinь kev-janzinь şunzlçkad har yzgy-
dər buulhz biçz avtn.

Yzgydig sənər medgdgər, çikər boln keehər biçy-
dg dasxkmn.

Buulhad biççksn ygs sənər boln todrxahar yzgdəd bəəx zə-
vətə. Biçgdz bəəx yzgyd xoornd ədl zag bəəx mən, Jamaran
yzgig xamahəs eklz biçgdginь boln jamaran kevər çilgdsnь sə-
nər medgdx zəvətə.

Neg çign yzg ədl uga, eknəs avn syl kyrtl
yzgydig cuktnь biçx mən.

Buulhz biçzəx ygsinь yzgydinь ədlər, xorndnь
ədl zaaktahar dekrtrin xaallh bərylz, matilhl-xazilhl
uga çikər biçx mən,

Biçg biçdg dekrtrin xojr xaalhindundahur ikər
boln todrxahar biçx mən. Biçz bəəx yzgydən dek-
trinь dorak boln deer kxaalhdnь kyrkmn.

En barlgdsn biçgin zaavr surhalь surçəx ulst ik ax kərgtə
umn boldg zəvətə. Tyn derəs surhalin bəqş en dekrtrt borlgdsn
biçgin zaavrt ik onəgan əkç surhalin kədlmş eklsnəs avn surçəx
ulstan çikər biçyldg dasxk mən. Eklz biçxlərn en dekrtrt barlg-
dsn har biçgin kev-janzlə tanıldulz medylx kərgtə.

Har biçgin kev-janz daruk xalxd barlatə bəənə.

Biçg biçdg dekrinь xoјrdkç xaalhinь igz sular xajzətn.

Ödr dutal uga surha-
lən surnəv. Bidn olarn
zin surhalin ger kez avb-
bidn. Mana kodlmış kom-
somolьcnı ik dengən
ıyığla. Tedn udarn bri-
hadı xovagdc kad kodlla
komsomolin udarn bri-
had ılgır bolv.

En barlgdsn har biçgin dyrsinь şinzlз avn, biçg biçdg dek-
trətn buulhz biçz avtn.

Buulhz biçxlərn eknəs avn adhl uga, yzgydinь çikər kee-
hər biçylz damşax kergə.

Surhalb surçax ulstn barlgdsn har biçgin kev — janzar yzgydig
өнөдртн болн өргндн чикэр текшэр хожр хаалhin көвө дахулз
биçdg болъçкснә хөөн, биçг биçdg дектрин некkn dorak хаал-
harnb вээрглз биçгылз dasxk мөн.

Igz биçdg болx зөвтә:

Одр дутал уга surhalin нурнов. Бидн
оларн зин surhalin гөр кез авыр бидн
Mana көдлмшт комсомолчнр ич дөнгөн
күгүлс. Тедн ударн биһадт ровэгдсхад
көдлб. Комсомолн ударн биһад үлгүр
болх.

Bykl utxtә ygs.

Mana mal. Ortgin mal oln. Ortgin mal sән
toxmtә. Ortg socialistiçesk дөрлдәһәр көдлнә. En
зил ortgin xadlhn сән болв. Ortgd кyykd улс сә-
нәр көдлмш кенә. Oln әмтнд ortdg көдлмшәрн
үлгүр болнә.

En utxta ygsig биçг биçdg дектртән буулһад биçз автн.
Буулһад биçәд авçкснә хөөн чанһур cuһарадн songsxad омшх
мөн.

En deer барлата вәәх биçг dolan әнг bag, bag utxtә ygsәс
byrdsinb сәнәр sanz медз авх мөн. Хәры en биçгдсн ygmyдәс
utxtә bykl ygs kehәд negdylxylә bas dolan әнг utxtә yg болз
һарх.

Neg iim ənginə utxta yg giz keldmn.

Bykl utxtə ygs kyynə kelsn boln biçsn ygəs byrdnə. Bag bag bykl utxtə ygsin syıldnə erkn biş ceg təvdmn.

Cegin xəən utxta ygs biçxlarn tyrynk ygin, tyryn yzginə ik yzgər eklz biçdmn.

Dəkəd medx kerg:

Biçg ekləd biçxlarn bas tyrynk ygin tyryn yzginə ikər biçx mən.

Jamaran bolv çign dektr avad xələtn, eklz biçgdz bəəx ygin tyryn yzgnə boln cegin xəənəs eklz biçzəx ygin tyryn yzgnə ik yzgər biçkdə.

1. En dor barlata bəəxig umşn, utxta ygsig neg negnəsne salhad ceg təvtn.

Mana kolxoz covlhnd harçənə ortgin çled covlhnd harxar beldz bəcxana mana ortgin çled covlhnd harxar brigadt xovagdçkv kyykd uls bas covlhnd harçənə brigad bolhn xoorndan sociali-icesk dərldə kev covlhnd harx malan ilhəd evtərylçkv covlhnd harx malin boln evrə xot-xolan, xorc-xonran beləskv brigad bolhnd surhalin bakş harhv. Ter surhalin bakş surhalə surxk dektr, caas boln karndaşan beləçkv.

2. Cegin xəən ik yzgər biçkdsn bykl utxta ygsig dektrtən buulhad biççkad ik yzginə dora tatas-tatad (çertoçk) temdglt.

Çi surhalə survuç. Sursn surhalan biçə mart. Ikər dektr umş. Biçg biçdgig sənər das. Oln zysn mal gerin boln surhalə-erdmin kədlmşt orlc. Sursn surhalən damşahad ikər evrən gydyl. Kuləşturmd dəngən kyrg.

Surhalə sənər surç, ky surhdg bol. Surçəx surhalyrn boln bakşinə zaavrur sənər onьgan əktə. Dektr boln gazəd biçylz avç umştə. Oln əmtnd surhalərn ylgyr bolltn.

Klubur boln bibliotekyr oç dekr omşçatn. Oda surhalb-erdm dasx ik xaalh harv. Kyç-kölsərn bə-ədğ uls cuktan surhalbta bolzənə. Dekr boln gə-zəd kədlmşç boln krestbjan ulsin inbgnb bolv. Surhalb-erdmən surn, kolxozan batlz bənəv bidn. Mana kolxozd ugatə boln dund malta uls çlend orçkv. Çuhar kədlmşən degc kedv bidn. Kolxozm bidn maşi xuldz avba. Balhsnas mana kolxozd traktr əgy. Traktrar kədlmş kexlə sən boln şulun bolna. Delgy kolxoz toktahad, kulakmudig klass boldginb uga kez bənəv bidn.

3. Cegin xəən taçskn tatasnə ormd ik yzg təvəd biçtn. K, C, U, X, T, A, N, D.

Oktəbrin revolycin nər bolv. —olxozin xaşa dotr çledmydnb xurçkv. —uhar daraldad zoxsçky. —lan tугan kiskəd ulbncar jovcxav. —aalhar uls cuharn vajrlad, duuldad jovcxav. —lubin ər xurad miting kev bidn—yynə xəənnb nooldan boln url-dan bolv. —rldand kolxozin mörn əmn harv. —sxndnb klubt nər bolv. —ərin əmn pijanermtydt kəmpatdb tygəz əgn dəkəd tednəs komsomold oruly. —əkəd Oktəbrin revolycin uçar doklad kely.

4. En dor varlata bəxig bykl utxta ygst xovatn, ceg təvtn Xalbmğ Tanhç arvn zilən əəndən cuhar beln bol-lexav Tanhçin organizacs kədlmşən—palahan ky-cəxər udarn kevər kədlə mana kolxoz bas tara tərlnhənb zura kycəxər nooldv udarn kevər nooldad zurahan kycəz orkv bidn xulhnnb sarin 15-nd selədər, nutgudar, boln Tanhçd nər harxkar ik oln kyn xurv Xalbmğ Tanhç arvn zilinb əənd delgy surhalbta bolv kultarmecnr ik gidg surhulb erdmn boln mal-gerin kədlmş kev.

Mana kolxozas nutgin næært Sanz odlə Sanb-
zig udarn kevr kədləndnə nutgin parvlən şan-
gnz mana kolxozig nutgin kyçəkç parvlən zu-
rahan kycəsn deerəs əvs xaddg maşihər şangny
bidn əvlinə kədlmşən udarn kevr kez jovna
bidn xavrinə tarana boln zaxsnənə kədlmşən
odanas avn beldz bənə bidn.

5. En barlata biçgig buulhz biçz avtn. Tatasnənə ormd im
yzg təvtn: S, B, C, D, I, O, K, N, E boln bykl utxtə ygir
xəə ceg təvtn.

Xaana cakt Dorz Muşan moxlə bilə — ovetin
josi toktsnə xəən Dorz surhalə surv — elənənə
şkolən duuşkad balhsnə şkold orv — alhsnas
xavrin amrdg sultxvrt inəgyrn irv — uharə Dor-
zig ysçkad bajrlad, ik zalu bolad bəəz kevtəmçi
gicxav — rozig inəgydnə, xotn-xoşanə giic ke-
cxav — rsn ədrəsə avn Dorz olə kədlmş kev
— In əmtə zaagt kolxozin uçrtə cəlhvr harhə, şin
tovarişçestv byrdəv — yç-kəlsərn bəədg ulsig kol-
xozd orulz kədlmş sənər kev — olxozin kədlm-
inə səninə yzəd medçkad olə əmtə kolxozd orad
bəcxav — olxozinə çledmydig Dorz surhaləbtə
bolhv — utgin parvlən kolxozdnə traktə harhə
əgv — olxozinə kədlmşən batraqkad Dorz sur-
halurn irv — ndəs kədlmştə caasar zaavr əgəd
bəənə.

6. En barlçksn surkç ygst xəry əktə. Xəry biçksnə xəəpn
ceg təvtn bolv cegin xəən ik yzgər biçtn, ylgyrlxd:

Kolxozintə kədlmş jamaran? Mana kolxzın kədlmş sən.

En ylgyrig xələz iim surhlnd xəry əktə.

Ta surhalə surdv?

Surhalən jahz dastvt?

Bakştın jahz surhnə?
 Kedy kyn tanla surçənə?
 Ken cuharahəsny sənər surna?
 Ta kolxozd bədvət?
 Dyytn kolxozd orlu?
 Kolxoztn kedy çlen bəənə?
 Əvliny kədlmşən kezənt?

7. Bag—bag bykl utxta ygst oln boln cən yg bəədginy, utxta ygd bəəx ygs toolulad medyltn.

1) Kolxozin xən oln. 2) Kolxozin ykr toxmta.
 3) Olarn negdz malan əskmn. 4) Kolxozin çiləd surhulə. 5) Kyykd uls zalusla ədl bolv. 6) Mana kolxozin kyykd uls sənər kədlə. 7) Cahan birgadir bolz bəənə. 8) Mana kolxoznygyd dekc boln şunz kədlə. 9) Mana kolxoz traktıta bolv 10) Manz traktırovulna. 11) Sanz əgırləd boln muuhar kədlə bəəz xar doskd harv. 12) Kuləştırm mana kolxozin çledydıg keer bas surhna. 13) Malın xəşə bərzənəv bıdn. 14) Bıdn dərldə kev bıdn.

8) Surhalın bəkşın zaavrar sursn noman batlxın tələ axr, cən ygtə utxta yg sanz bıçımın, ylgırlıd:

1) Bı surhalə surçənəv. 2) Surhalın bəkş sən. 3) Noman surçkv.

9) En cəgsın ormd iım ygs bıçəd utxta ygs bolhtn: nutg xarngu, surhalə, bıçıd, xalımgşırlz, bı, brıgıd xalımg—Dorə

Xalımg Tanhçd tavn... bəənə. Xalımg uls xaaıa cagt... jıvlə. Kuləştırm kehəd tanhçan delgy... bolhv bıdn. Bıdn... bolz bıçdg boln ımşdg bolv bıdn. Latınskıj yzgydər... gııkn. Latınskı yzgydıg... avb bıdn... komsomold bənəv. Udarn... byrdəy bıdn. Mana... ık kolxozmud oktz bəənə. Xaaıa cagt Muşad muxlalıgdz jıvsn

Dorz . . . getlz . . . boly. Xuuçn xaana cagt . . .
Tanhc monhl yzgtə bilə. Oda . . . orksn latinsk
yzg kyç-kəlsərn bəədg ulst ik kergtə boln sənər
medgdnə. Kezənə . . . muxlalgdz joyla, a oda . . .
tolhalz joyna.

Ik yzg.

Sursan santn:

Cegin xəən ik yzgər biçdmn. Dakad əvkin,
evrə, eckinь nerig ik yzgər biçdmn.

10 En barlata bykl utxta ygsig buulhad biçəd avçkad ik yzgy-
din doranь mod (tatas) tatn.

Sarpin nutga surhalin parvlənə axlaç Kəkən
Erdnd inьgin biçg biçv. Munin Bembə Sarpin
nutga kulbtsturmin parvlənə axlaç bilə. Manzin
Bamba kolxozin kədlmşig sənər hardz, kex ker-
gən sənər kycəzənə. Urzn zil Şartu balhsnd ik
bakşin surhalin xalьmg otdelenь harv. Tere otde-
lend Buləş, Bova, Sarng, Raisa gidg dərvin
kyykd kyn surhalь surçənə. Mana kolxozin aduç
Badm odaxn nege çon bərz avbv. Tere çonin arsig
Avhnrə lavkd orulz əgv. Lavkin yydn kyrtl
Karv gidg arsmç arsan nand xuld gigəd eerv.
Tynə xəənb kolxozin mərər Sanz neg çon boln
xojr arat cokz avbv.

11. „En barlgdsn biçgig dekrtən buulhz avad orn-nutg
biçkdz bəəx ik yzgydin dora tatas tatn.

Xyvin josna Xalьmg Tanhc xulhn sarin 15-d
arvn zil bolsn əninь bəjr kev. Mana xalьmg
Tanhc İzlin Dord zaxin Krajd ornə. 1917-ç zild
xaana jos xamxlz Sovetin jos toktagdsn mən.

Mana Sovetin ornd bajaçudin ord durga bolad, jamr bolv çign mekər boln dæəhər xolvrulxar sednə. Anglija, Germanija gidg bajaçudin ordutt kesg zun tymn kyn kədlmş uga wəcxana. Zil bolhn manə Sovetin ornə promiřlennostʹ canʹ uga ikər əsəd jovnə: Şartu gidg balhsnd kombajn kedg zavod wəənə, a Stalingradtt traktr kedg zavod wəənə. Jim zavodmud nanʹ çign kesg hazrt wəənə. Manə Sovetin ornə promiřlennostʹ Amerika, Anglija, Germanija gidg bajaçudin ornə promiřlennostig kəəhəd kycəd davad harx zəvtə. Sovetin Sojuzin oln keln əmtnə kulʹturnʹ eyrənbʹ keb-janzar, socialistiçesk çinrtəhər əsç-ərgdz jovnə. Xaana cakt moxlalgdz, dazrgdz jovsn bah keln əmtn, taldan ik keln əmtnlə ədl bolz jovnə.

Medz avtn:

Orn boln nutgin nerd ənb̄din ik yzgər
eklz biçkdmn.

12. En dora barlata wəəx biçkig dektrtən buulhad avçkaə balhsdin nerd biçgdz wəəx tyryn ik yzgin dorənbʹ tatas tatn.

Mana kolxozas Moskug xələxər tavn kyn jovz odv.

Mana kolxozin axlaç Leningrad gidg balhsnas irlə. Şartu gidg balhsnd manə xalʹmg kykd boln kəvyd surhəlbʹ surçənə. Stalingradin traktrin zavodt xalʹmg uls kədlz wəənə. Novosibirsk gidg balhsnə əər ik traktrin zavod tosxgdz wəənə. Magnitogorskd ik kynd mařinə promiřlennostʹ tosxgdz wəənə. Rostov gidg balhsnd selənə mal-gerin mařinə promiřlennostʹ wəənə. Nizn-Novgorod gidg balhsnd avtomobilin zavod wəənə.

Medz avtn:

Balhsdin nerd ɵnɵdin ik yzgər biçgdmn.

13. En dor barlgdsig dektrtən buulhz avn holmud boln tengsmydig biçsn ygsin ik yzginь doranь tatas tatn.

Əədrxn balhsn Jzl holin kɵvə der bəənə. Jzl gidg hol Kɵk tengsyр ornə. Dnepr gidg hol xar tengslə negdnə. Don gidg holin erg der Rostov gidg balhsn bəənə. En Don gidg hol Azovskij tengslə negdnə. Xalьmg Tanhçin zaxsnə salgud Kɵk tengsin boln Jzl holin kɵvə daxz bəənə. Manc gidg holin belьçrər xalьmgud bəənə.

Medz avtn:

Holmudin boln tengsmudin nerd ik yzgər biçkdmn.

14. En barlgdsn biçgig biçg biçdg dektrtən buulhz avn seləd, nutgud, tangsmyd biçxlərn ik yzginь doranь tatas tatn.

Dund nutga Jaşkulь gidg balhsn bəədlən şinər xəvrylçkiz.

Şorvin nutga Cahan Nur gidg selənd ik kyçtə „Komintern“ gidg nertə kolxoz bəənə. En kolxoz Xalьmg Tanhçd sən kolxozmudin toond bəəiə. En zil Narn şink nutgd ik gidg taran urhv. Ger tarana kɵdlmştнь dɵng bolxar Şorvin nutgas. Dund utgas kolxozmud çledən ilgəv. Narn şink nutga Slatkovskij selənə kolxoz kɵdlmşən sənər kev. En selənd Maşin-traktorin stanc byrdv. Bəəşnkt gidg balhsn deer bəəsn Maşino-traktorin stanc kolxozmud boln kommund canь uga ik dɵngən kyrgnə. Bəəşnktin komsomolin jaçejk subotnik kez ɵr-şidrəhyrn bəəsn kolxozdan dɵngən kyrgnə. Jaşalta gidg selənd şin sovxoizin parvlən bəənə. Şorvin nutga Jk-Buxs gidg selən sənər

klubšturmin kədlmş kesndən nutgas Ulan Tug
ayb, a Salin seelbšk nutgdan klubšturmin kədl-
mşər xojrdkç boly.

Kynə nern, orn-nutgin nern balhstudin nerd,
tengsin holinselədin nerd şışln nerd giz kelgdmn.

Şışln nerd ik yzgər biçkdmn (sovstvenie imena).

15. En dora barldsn bykl utxtə ygsig dektrtən buulhə avx-
larn kynə, nerig, tanhçin nerig, balhstin, holmudin, tengsmydın,
selədin nerd biçgdsn ygin ik yzginə doranə tatas tatə avtn.

Xalbmğ Tanhç xulhn sarin 15-nd aytonom ayad
10 zil bolsn öninə bajr kev. En nəərt nutg bolhna-
sm bidn kesg oln kyn ircxav boln Anglija, Fran-
cija, Germanija gidg bjaçudin ornas, Monhla
kədlmşç xalxin kesg uls bas ircxav. Tednig bidn giic
kev bidn. Şartuhas, Stalingradas, Əədrxnəs, Mos-
kuhas boln taldan kesg balhsdas kesg uls ircxav.
En nəərt Şartuhas Brojdo iry. Purvən Anzur boln
Zalga Xaxol Xalbmğ Tanhçin mal-gerin, surhalı
erdmin 10 zilin ergcd əscn əsltig cəlhə doklad kely.
En 10 zil bolsn ənə nəərt alb-bis hazras irsn uls ik
bajtə nəər kecav. Nəərt irsn uls V. I. Leninə „sur-
haly uga ornd socializm toktaz volşuga“ gisn yg-
inə mana Xalbmğ Tanhç lapdə sənər medz klubštur-
m kehəd delgy surhalytə boly bidn giz kelcxav. Da-
kad en nəərt irsn kəkşn övgd boln emgçud ma-
na Xalbmğ Tanhçin mal-ger boln surhaly-erdmi
elygzəd, əsəd, xəvrz jovnə gildəd bajrlad vəcxav.
Tedn cuharn xaana josnd moxlalgdz, dazrgdz,
pəglylgdz jovsan Sovetin jos hartan avad, Xalbmğ
Tanhçdan avtonom avad təlv bidn giz kelcxav.

16. En dora varlata bæx utxtə ygsig degtrtən buulhz avn
şişln nerdin̄ dora tatas latn.

Xal̄mg Tanh̄çin Şorvin nutg mal ək̄nə. Dund
nutg bas mal ək̄nə. Narn şink nutg tara tər̄nə.
Tengs kəvən nutg zaxsnə kəd̄lm̄ş ken mal ək̄nə.
Elst Divnij xojrin xoornd tēm̄r xaalh̄ kezənə. Elst
balhsn̄, Xal̄mg Bazr xojrin xoornd avtomobil̄
gyynə. Elst balhsn̄ der çolun kirpiç kedg zavod kev.
Dəkad çign kesg şin zavodmud kegdz bənə. Stalin-
grad gidg balhsnd traktorin zavod bənə, a Şar-
tud—kombajnə zavod bənə. Sovetin Sojuzin ax
balhsn̄—Mosku, Nemşin ornə ax balhsn̄ Berlin.
Ədr̄xn boln Elst xornd aharar nistg aeroplan
gidg maşin nisnə. Mana Xal̄mg Tanh̄ç Vladi-
mir Ilyiç Leninə gerəsl̄n gerəs̄n̄ kycəz jovnə.
Dakad V. I. Lenin „latinsk yzg delgrylh̄n—Narn
garx yzgt ik gidg revolyc“ giz kels̄mn.

Təvn tavta Sanz gidg əvgn kul̄t̄şturmin aşt̄n̄
surhal̄btə bolv b̄idn̄ giz kely. Ulan Cerḡ Sovetin
josnə xarsg. Əmgin axlaç bolz Bajn gidg nertə
kykd kyn bənə. Nutgin parylənə axlaç bolz Man-
zin Sanz-Harə bəənə.

17. En dora varlata bæx biçg dektrtən buulhz avxlarn şişln
ygsin tyryn yzgin̄ ormd tatas taçksnd im yzgyd təvəd biçtn̄:
B, D, A, N, E, X, Əə, C, S, Ş.

Elst balhsnas —aha —ərvdt maşin irv. —admin
—orz maşin der suuhad —talingrad orv. —arn şink
nutgd ik çign klub̄ tosx̄dgz bəənə. —lst balhsn̄ gydy
gidg ikər boln sənər tosx̄dz bənə. —al̄mg Tanh̄-
çin kycəkç parylənə ger tosx̄gdy. —al̄mg —azras
—dr̄xn balhsn̄ dolan duna hazrt bəənə. —dr̄xnd
—ern —arma xojr surhal̄b surçanə. —ernə —anz

odaxn —artu orad bakşnrin surhalı, surad ırv.
Oda —ernə —anz —arnudt bakş bolz kykd surhz
bəənə. Enzl mana Ş. K. M. xojr şin bakş ırv, tednə
nerdnı: —ernə —arkçn boln —admin —ahan..

Mana selənə axlaçin nern —əçin —amb.

Mini dyu —orz odaxn —talingradur traktorin
zavodt kədlmş kexər jovz odva.

18. Evrə nerən, eckinı boln əvkinı nerdən biçg biçdg
dektırtən biçtn.

Biçxlərn şışlmg nertə ygsig ik yzgər biçgdginı
biçə martn.

Adres (xajg).

19. Evrənı adresan biçtn

Balhsna adres igz biçkdınn:

- 1) Tyryləd balhsnə nerinı biçxınn;
- 2) Darunı ulıncinı nerinı;
- 3) Bəədg gerinı boln xoranı tohinı dara biçxınn;
- 4) Biçz wəx kınənı nerinı, eckinı boln əvkinı nerdinı.

biçxınn:

ELST BALHSN.

Mark

Ylgırlxd:

Leninə nertə ulınc, gernı 23 ç,
xoranı 5 ç.

Badmin

Sanzin Basngd.

Selənə adrs igz biçgdınn:

- 1) Tyryləd poştin otdelenə nerinı biçxınn;
- 2) Darunı nutginı nerinı;
- 3) Selənə nerig biçxınn;
- 4) Biçz wəx kınə nerinı, eckinı boln əvkinı nerinı biçxınn.

Vigyləxd:

Narn şink yzgin nutga Corosa selskin.

Sanzin

Oknə Bosxməd.

20. En apresin dyzs xələzəhəd balhsnd bəəx inəginə adresin biçg biçdg dektrtən biçtn.

21. Selənd bəəx inəginə adresan bas biççksn adrsin kev-janzinə xələz biçtn.

Anket.

22. En anketig dektrtən buulhad biçz avn, martl uga sənər medz avtn.

1. Əvkintn nern?

Badmin.

2. Evrəntn boln eckintn nern?

Sanzin Dulaxn.

3. Kedytəvt?

25.

4. Partə çlen bəədvt, kezəhəs avn?

Partə 1924 ziləs avn çlend bəənəv.

5. Jamaran profnicənd çlen bəənət?

Rəvprosın profnicənd çlen bəənəv.

6. Xama kədlmş kedvt?

Şorvin nutga ŞKM bəqşldv.

7. Xama ta bəədvt?

Şorvin nutga parvlənə stavkd.

23. En dora barlata ygs dektrtən buulhz avxlarn təvçksn cegin ormd ik şişln nerd biçtn: Elst, Mosku, Berlin, Şartu, Şorvin, Salsk, Jaşkul, İzl, Stalingrad, Don.

Xaləmg Tanhçin ax balhsnə nernə.... Sovetin Sojuzin ax balhsnə nernə... Nemşin ornə ax balhsnə nernə... İzlin Dord zaxin Krajın ax balhsnə

пернь... Халыг Танһчин... нутг делгы сурһалытə
болы. Нарн җынк нутг... гыдг балһснə өөр вəәнə.
Дунд нутга... гыдг балһсн вəәнə. Җарту балһсн...
һолы ырг дер вəәнə. Мыны ынгм..... орз одыа. Рос-
той гыдг балһсн... гыдг һолы ырг дер вəәнə.

Organizacmudin nerdig ik yzgər biçlhn.

Медз автн:

Organizacin болн парвлəнə нердиг биçлəрн ыгын тырын
ызгынь икər биçдмн:

Улыгылхд: Цуг сојузин ах кыçəгç парвлəн.
Келн əмтнə советин комиссариат.
Халыг Танһчин кыçəкç парвлəн.

24. Ғн дора барлата вəəхыг дєктрəн буулһз авн биçлəрн ик
ызгыдын дорань татас татн.

Мал-герин ах совет. Цугсојузин Кəммунə парть.
Халыг Танһчин Кəммунə парть. Нарн җынк нутга
кыçəкç парвлəн. Җорвин нутга Кəммунə парть.
Излин Дорд зəхын Крајин Кəммунə парть.

Нарн җынк нутга кыçəкç парвлəн. Җорвин нутга
Кəммунə парть. Излин Дорд зəхын Крајин кыçəкç
парвлəн.

Organizacin болн парвлəдин нердиг ахрар вас биçдмн.

Улыгылхд: Цугсојузин ах кыçəкç парвлəн ЦИК.
Цугсојузин Кəммунə парть ЦКВКР(В). Мал
герин ах совет: VSNX. Ғн организаци болн парв-
лəг биçлəрн ыкылднь тырын ыгынь тырын ызгынь
икər биçдмн, а наатк ыгсын вəахын ызгыдər биçдмн.

25. Ғн дора барлыгдсыг буулһз авн ик ызгынь дора татас татн.

Мыны дым ВЛКСМ-ин çлєн. Революционерин ах-
аç Вəрошйлов, ВЦИК—Советин цуг сојузин ах па-
влəн.

Mini axm VKP(Б) in çlen.

26. En dora barlgdsn surkç utxta ygst xary øktu. Xary øk ygæn şud taçksn tatasnø barın bişes avtn.

Xalыmg Tanhçin kycøkç parvlønø axlaç kemb?

Pyrvæn A.

Xalыmg Tanhçin Kommunə partin segløtr kemb?

Zalga X.

VCIK-in axlaç kemb?

Kalinin

CKVKP(Б) ax segløtr kemb?

Stalin

Lenin xama harsmbi?

Simbirskd

Lenin kezə øngrlø?

1924 zild

Jamaran hol der Şartu bəəñə?

Jzl der

Jamaran holin erg der Leningrad bəəñə?

Neva der

Sovnarkomin axlaç kemb?

Molotov

SSSR ax balhsig jahz nerədv?

Mosku

Xalыmg Tanhçin ax balhsig jahz nerədv?

Elst

Jzlin Dord zaxin Krajin ax balhsig jahz nerədv?

Stalingrad

Jzlin Dord zaxd jamaran balhsnd traktorin zavod bəəñə?

Stalingradt

27. En dora barlata biçgig utxta ygst xovatn. Xovaçksnə xəən dekrtn buullh biçz avtn dəkəd ceg təvtn. Cegin xəən ik yzgər eklz biçdmn.

Əvs xadlhn

Əvsnə xadlhn ekly keehyr maşin, mal boln kyn olın bolz odv kommunə boln kolxozmudin maşinəs ajs harad joyvə MTS boln maşin əvsnə stans əvsnə kədlmşig səənər kez joyvə kolxoz mud əvsnəñ xadlhdan kədlmş kez çatx ulsar

cuktn̄ kekşən harhv kyykd uls zalu ulslə ədl
kədlm̄ş kenə tedn əvs xaddg maşin derəs əvs xaj-
nə medətə em̄gd boln əvḡcyd komn̄bg təvlhnə
kədlm̄şt jovnə baaxn kəvyd komn̄bg təvlhnd ma-
zurdz əgəd dem bolnə kolxozin çledig nəəmn
əng xovahad nəəmn brigad kevə ter brigadmud
xorndan socialistiçesk dərldə kecxay əvs xadln̄ə
kədlm̄şt komsomol̄cnr boln udarn brigadmud
cuharahas̄n sənər kədlm̄ş kecxana naatk əvsnə xa-
dlhnd jovx uls tednəs ylḡyr avç jovcxana kolxozin
neg maşin̄ə ədr̄tən 5 ha əvs xadnə ədr̄tən xatx
norman (kemzəhən) kolxoz kycənə.

Selənə kolxoz 15 ədr̄ zoksl uga keer əvs xada
bəəz ik gidg əvs cuglaz av̄ xadad komn̄bḡl̄ksn
əvsən xurahad ik gidg hol̄hr iskr̄dmyd kecxay
xurahad oval̄ksn əvsn̄ jahad elvḡr idyçn ho-
ryn zildən çilşuga iskr̄dləd oval̄ksn əvsn̄ xolas
xələxlə kyrihəd hazr bytəhəd bənə ter oval̄ksn əvs-
nəs̄n kolxoz boca kez şangd orulz əkər əvs xavçdg
maşi avçirv. Ter əvsən zəəz stancur kyrk mər̄
tergən, car tergən boln traktran beldz bənə.

Şud boln xəry utxtə ygs.

28. En dora barlata ygst şud boln xəry utxtə ygs olz av̄n.
Tyynə xəə̄n̄ cuharahin̄ dekr̄tən biçz av̄n. Dekr̄tən biçz
av̄xlarn şud boln xəry utxtə ygsin dorahurn̄ mod (tatas) tatn.

1) Oda xaana josn uga. 2) Oda Sovetin josn
bənə. 3) Bajn kyn Sovetin josnd dur uga. 4) Uga-
ta kyn Sovetin josnd dur̄tə. 5) Proletar uls Sove-
tin josnd dur̄tə. 6) Gelng kyn Sovetin josnd dur
uga. 7) Xal̄mg Tanhç surhal̄tə bolv. 8) Xaana
cakt xal̄mgud surhal̄ uga bilə. 9) Kolxoz tra-

ktr xuldz avb. 10) Neg kyn traktor avç çadşuga. 11) Kolxoz övsən sənər xuraz ovalv. 12) Neşəder bəədg uls kolxozas döng avad övsən xadz avba. 13) Sanz salgt ködlənə. 14) Manz salgt ködl-
zəxş. 15) Badmin xudgin usn sən biş. 16) Çi övs-
nə ködlmşt jungəd es jovnaç? 17) Gəmtə kyynə
ahas xot biçə utn. 18) Mana şkol dərldənə boca
kevä. 19) Tednə şkol dərldənə boca kesn uga.
20) Bidn surhalan sənər dasçanav bidn.

Medz avtn:

Deer bəəx 1) oda xaana jösn uga gisn xəry. utxtə yg
Xəry utxtə yg iimtim jum n es bəxig, es
bolzəxig, es, kegdz bəəxig medyldmn Jm ygs xəry
ulxlə ygs grz tolgdmn: uga, biş, es, boln tergytn
2) Oda Sovetin jösn bənə gisnşud utxtə yg. Sud
utxtə yg iimtim jum labtə kegdz bəxig, bolz bə-
xig medylz bəəx mən.

29. Şud boln xəry utxtə ygs sanad dektrtən biçtn boln şud
utxtə ygər xəry utxtə yg ketn, a xəry utxtə ygər şud utxtə
g ketn. Ylgurlxd:

Manz xot uzəxş. 2) Sanz xot uzənə, en ygsig
şud boln xəry utxtə yg kez bolxmn.

1) Manz xot uzəxş gisig-Manz xot uzənə giz
bolx mən.

2) Sanz xot uzənə gisig-Sanz xot uzəxş giz
bolx mən.

Surkç utxtə ygs.

Surkç utxtə ygin syıld, surkç temdg tövdkm. Surkç
utxtə ygsin xəən tövdg temdg—?

30. En dora barlata ygsig omşad şinzltn, surçəx boln
xəry ökçəx kynə dunş jamaraninş medtn. Surçəx kyynə utxtə
ygin syıldnş bəəx temdg mdez avtn.

Manz — Çi endr surhalıbdan odvç?

Sanz — Bi endr surhalıbdan odlay.

Manz — Tanig ken endr surhv?

Sanz — Manig endr Dorz surhv.

Manz — Endr cuharn surhalıdan ırv?

Sanz — Endr surhalıdan Badmas bişknı
cuharn ırexala.

Manz — Şin bakştı jahz surhnə?

Sanz — O, Dorzıntı surhalı sən jumı bəəz,
manig degəd sənər surhva.

Manz — Endr ju surcxavut?

Sanz — Endr bıdn „surhalı surıj“ gidg dek-
trəs buulhz bıçv bıdn. Dakad zun
kyltr caasn der to toolulad bakş
dasxv.

Manz — Ne, çini surhıncı jamaran?

Sanz — Jamaran bolx bilə—sən, bakşın
zaasn nomig martı uga sənər dastv.

Manz — Sanz jun giz medzənət, bi tanig
daxad surhalı surnav.

Sanz — Sən, mangduras avı şkolur ir.

31. En dora barlata surkç utxtə ygsig dektrtən buuhlz
bıçz avxlarn surkç temdgı tıvtı. Surkç temdgıı xəen eklz bıçz
lən ik yzgər bıçtı.

Ərynd kedy çasla boş jom-kymən axulnət
bi ərynd diktə 7 çasla boşnəv tana kolxoz kezə
taranan kədlmştən harçənə mana kolxoz tara-
nan kədlmştən mangdur harç bədnə mangdurtan
harx uls, xamg jumntı belnij mana kolxoz xamg
juman ertinə beln bolhad avçklə, tana Sanztı
jahlə mana Sanz Şartud surhalı surxar jövz
odlə bıçg bıçny odaxn neg bıçg ırlə ne jahz
bədgz sən bədgz xalbmıg kəvyd olı, xot-xoln
sənz.

Medz avtn:

Surkç utxtə ygin syylđ surkç temdg təvdmn.

Surkç ygd xəry əksn ygin syylđ ceg təvdmn.

Surkç temdgin xəən ik yzğər eklz biçdmn.

32. En dora barlata ygsig dekrtn buulhz biçz avtn. Buulhz avxlarn surkç utxtə ygin syylđ surkç temdg təvtn, a xəry ekçəx ygin syylđ ceg təvtn.

Cern — Sənək xurgt odlç

Cahan — Odlav

Cern — Oln kyn xurğd irexav

Cahan — Kesg kyn irexav, bahçud jir olar
irexav

Cern — Jamaran ax kyndvr harv

Cahan — Komsomolin jaçejkin tocana kədl-
mş songsv bidn. Şin jaçejkin byro
şidv bidn

Cern — Komsomolin jaçejkin kədlmşinş ja-
maran giz şidvt

Cahan — Komsomolin jaçejkin kədlmşinş
dund hara giz toktav bidn

Cern — Kenig şin jaçejkin byrod bəərv

Cahan — Komsomolin jaçejkin byrod Bad-
min Sanzig xəry yldəv, deernş
Sanzin Kermnig bəln Okna Bova
xoçrig çlend orulv

Cern — Xurgin xəən jun bolv

Cahan — Xurgin xəən nər bolv, pionermy-
din bəln komsomolşnryn kyçər
klubt spektaklş təbv bidn, spektak-
lin xəən bildz bəhəd tarçxav bidn.

Surçəx ygd xəry əglin.

33. Biçz avtn:

En zil kolxozin əslət degəd ik bolv. Kolxoz kədlmişən şin janzar boln kevrer kezənə. Çonsə kolxoz Manzixnə kolxozlə dərldənə boca kev.

Çonsə kolxozd Stalingradas neg traktor əgylyz. Tednə kolxoz tarananь kədlmişən duşkiz.

En bərlgdsn biçg omşn dora bəəx surçəx ugst caasnd biçəd xəry əgtn.

Surçəx ygs.

- 1) En zil kolxozin əslət jamaran bolz?
- 2) Kolxoz jamaran janzar kədlmiş kezədgz?
- 3) Kenəxnə kolxoz kenəxnə kəlxozlə socialistiçesk boca kez?

4) Kenəxnə kolxoz tarananь kədlmişən duşkiz?

Халыг yzgin daran.

A—a, B—b, C—c, Ç—ç, D—d, E—e, Ə—ə, F—f,
G—g, H—h, I—i, J—j, K—k, L—l, M—m,
N—n, N—n, O—o, Ə—ə, P—p, R—r, S—s,
Ş—ş, T—t, U—u, Y—y, V—v, Z—z, Z—z,
X—x, b—b,

34. En der bərlgdsn xalыг yzgydin daranə surhalь surçəx ulsan sənər tanılduln battahar medylxin tələ surçəx ulsarn im jum kelgyltn.

- 1) Kerçmr yzgydər xalыг yzgydig daraharnь təvyln.
- 2) Surhalь surçəx ulsin bisiinь nerdinь boln əvkinь nerdinь xalыг yzgydin darahar biçyltn.

3) Dektr umşulz bəhəd neg yg doskd biçz avxm̄n, tikçkad ter ygin jamaran yzgn̄ xal̄mg yzgydin darana xaman̄ biçgd̄gin̄ cəlhylyz avxm̄n.

4) Dəkəd oln zysn spisok yzgydin dara bərylz biçylz damşatn.

Egşg boln xadvr əs.

Kynə kelsn̄ ygs əsəs byrdg mən. Tər əsig caasn̄ der yzgydər temdḡlz biçdg mən. Xojr zysn əs bəədm̄n. Neg zysn̄ egşg əs giz kelgdm̄n, a natkn̄-xadvr əs giz kelgdm̄n.

Egşg əs: a, o, u, ə, y, ɵ, e, i.

Xadvr əs: b, c, ç, d, t, g, h, l, m, n, p, r, s, ş, t,

v, x, z,

J gid̄g ə egşg (glasn) boln xadvr (soglasn) əsin dunda-
hur songsgdnə

35. En dor barlata bəəxig biçg biçdg dekr̄tən buul̄hz biçz avn, egşg yzgydin dara tatas tatn.

Kolxoz mərən urldand orulv. Urldand nəm̄n mern̄ orv. Horvad dəkç horvn̄ duna hazrig ergyl̄cxav. Kolxozin mern̄ tyryn̄ erkcd̄ ard jovlə, daruk erkcd̄n̄ xoirdgç jovlə, a horvd̄kç ergl̄hnd zəvər uz̄m tasr̄xa xol̄ əmn̄ harç irv.

36. En dora barlata bəəxig dekr̄tən bul̄hz avxl̄rn̄ egşg boln xadvr yzgyd̄ olz̄ avtn̄. Egşg boln xadvr yzḡ kelxl̄rn̄ aman̄ jahdgan̄ şinzl̄tn̄.

En zilin̄ tavn̄ sarin̄ erkcd̄ Xal̄mg Tan̄hç̄ ik gi-dḡ mal-gerin̄ boln̄ surhal̄b̄ erdm̄in̄ kədl̄m̄ş̄ kev̄. Al̄b̄ çign̄ bal̄hsdas̄ kul̄bt̄sturmar̄ irsn̄ surhal̄in̄ baxçud̄ çidl̄n̄ əryll̄ ugā udarn̄ kevər̄ kədl̄əd̄, kezənə xar̄ngū bəəsn̄ xal̄mgan̄ surkul̄btə̄ bol̄hv̄.

Kul̄bt̄sturmar̄ kədl̄sn̄ baxçud̄ oln̄ zysn̄ mal-gerin̄ kədl̄m̄şt̄ orlc̄z̄ Tan̄hç̄in̄ mal-gerin̄ boln̄ surxul̄b̄—erdm̄in̄ zurā kycələv̄.

Kulbşturmin kədlmşt olma organizac degəd ik onьgan əgəxav. Kommuna partin çik boln xatu hardvrat, kulbtərmin şunglז kədlən dərəs boln surhalь surçəx uls ik onьgan əksn dərəs avn bidn iim ik kədlmş kez kycəv bidn.

Xulhn sarin 15-nd kulbşturmar negdkç devsgnd kegdsn kədlmşig diglçkad xojrdgç devsgnin kədlmşyr orçkv bidn.

Oda bidn baha biçg medg ulsig xavr kyrtl ter bah biçg medgəsny bolla səər getlhz surhalьtə bolhk zəvtəv bidn Surhalьtə bolxin tələ baxşiny zaasn noman, martxmın biş, dastxa giz əksn zavriny sənər dasz bəxmın. Şkoldan irxlərn cuharn sənər noman dastn, cuharn brigadar xovagdz, brigad xorndan socialistiçesk dərldənə boca kecxatn. Socialistiçesk dərldənə bocandan neg çign baha surhalьtə ky ter kurtl yldəl uga, cuktnь surhalьtə bolxkm giz biçxmın. Dəkəd surdalь medg uga ulsig baha surhalь medg bolxkmn giz socialistiçesk bocandan biçxmın.

Ygin nilvr (slog)

Noxa gidg ygig omşxla, en yg xojr samngdz no-xa gi kelgdə. Neg samnz kelgdg ygin xəvsig ygin nilvr giz keldmın. No-xa gidg yg xojr nilvrtə.

37. En dora barlatə ygsig nilvrər xovahad dektrt biçz avtn.

1) Noxa, 2) Taka, 3) Haxa, 4) Tora, 5) Zara, 6) Nimə, 7) Ortg, 8) Bova, 9) Buva, 10) Narn, 11) Kykn, 12) Bevə, 13) Tula, 14) Dulan, 15) Kiitn, 16) Keltn, 17) Bostn, 18) Xəsn, 19) Modn, 20) Arvn, 21) Xaşa, 22) Bosx, 23) Untx, 24) Umşx, 25) Mana, 26) Tana, 27) Xojr, 28) Əmtn, 29) Nəmə, 30) Delə, 31) Noxata, 32) Ədmg, 33) Xurdn, 34) Cokur, 35) Bydyn, 36) Nərxn, 37) Kolxoz.

Medz avtn

Neg ygd neg çign xojrçn, hurvnçn boln oluçn
ygin nilvr bæddg mən.

Neg ygin nilvrəs byrdsn ygig umşxla neg samngdz kel-
gdnə, xojr ygin nilvrəs byrdsn ygig umşxla xojr samngz son-
gsgdnə.

Ylgırlıxd:	Neg nilvrtə ygs:	Mə, av, su.
	Xojr " "	No-xa, ta-ka
	Harvn " "	No-xa-ta

38. En dora barlata ygsig ygin nilvrər xovatn. xovasn nil-
vr zaktan tatas tatn, ylgırlıxd: Ba-dm ta-na-hur odla.

Badm tana noxa dokşn. Sanzin mörn xurdn
Badm ykrən xəryləd jovz odv. Mana lavk balh-
snas ed-tavr avç ırv.

Mana ortgin xəđ xurhlz bəənə. Bidn cuharn
urhalb surdv bidn. Badm surhalən degəd sənər
dasnə. Badmig bakşnə tasnə. Endr asxn mana
bakş klubd doklad keln giz bəənə.

39. En bora barlata bəxig dektrtən buulbz biçz avxlarn horvn
nilvrtə ygin doranb tatas tatn.

Mana kolxozin noxasnb jir dokşn jums. Kol-
xozin noxan kiçgydig əmtn toxm kexər taraz avc-
xana. Mana ortgin xurg nutgin ortgin xurğd xo-
jr ky delehat kez təvxər şıdv. Odaxn mana kol-
xozd traktrin zavodas kədlmş kex ıls cuhlaxar
neg kyn ırz. Mana kolxozas Stalingrddur arvn tavn
kyn oç bəənə. „Kommtern“ gidg kolxoz mana
kolxzig socialistişesk dərldə kexər dudckiç. Bidn
xurg dərən „Kommtern“ gidg kolxozin dudlhinb
avb bidn. Manhdur mana kolxoz tarananb xadl-
hndan harxar bəənə.

Perenos.

Uxta ygs biçzəhəd neg ygn̄ ter biçz jovx xaalhdan es baxtsn cagt, daruk dora bæx xaalhur harhz biçdmn. Daruk xaalhur harhz biçxlərn erkn biş ygin nilvrər harhz biçx mən.

Dəkəd metx jum̄n:

Daruk xaalhur harhz biçxlərn nekn yzg harhz biçz bolşuga mən boln nekn yzg biçz josn xaalhdan yldəçkad natksin̄ dorak xaalhur harhz biçşuga mən.

Biçz bæx yktn biçz bæsn xaalhtn es baxtsn cakt daruk xaalhur harhz biçxlərn bykl nilvrər harhz biçx mən. Ygin nilvr uga bolsn yzgvdig daruk xaalhur harhz biçz bolşuga.

Zəln yzgig əmn̄ bæsn yzgəs̄n̄ hanekn biin̄ salhz dorak xaalhur harhz bolşuga.

Jgz dorak xalhur harhz biçxm̄n: xalbm-gud, sur-halb—tə, alb—mn. Biçz jovsn xaalhd yg es baxtsn cakt igz dorak xaalhur harhz bolzənə: Mal-mud ma-na sur-halb, te-mən, no-xa Bo-va. Bad-ma, ta-ka, ha-xa, boln tegytn.

40. En dora barlata ygsig dektr̄tn buuhz biçxlərn ygin nilvrər jahz xovaz volxin̄ xələz, xovasn ygin̄ nilvr xorndn̄ tatas tatn:

Kiitn, xalun, dulan, castə, mörn, ykrmyd, naxas, mana, tana, Badmin, Sanzin, byrdətn, tosxtn, ketn, surhtn, ulan, cahan, kəkrgy, şarlnxu, nohan, xarmud, ednə, dektr, yzgyd, karandaş, ruçk, səxn, keemsg, golşn, tergn, maşin, traktr, erdm, Sanzin Bova kəlmşç.

Damşlhn.

41. Jamaran jum̄n tana şkold bæənə ter jumsin̄ nerdin̄, dektr̄tn biçz avtn.

Surhaly surdg xoratn zurgud bæny? Şkoltn kyn sudg biçg biçdg stulmud bæny? Medətə ulstn şkol-
dan bæx joman sənər xələny? Şkoltn ersin gazəd
bəny? Şkoltn surhaly surçəx ulsintn toonb caa-
sn der biçətəj? Ədr bolhn selgəhər şkolinb kədlmş,
jum kym xələdg ky harhdvt?

42. Jm jum biçz avtn, boln xəry əgtn.

Şkoltn jamaran organizacs dəngən kyrgnə?

Şkoltn jamaran dekrmyd bænə?

Şkoltn jamaran zurgud bænə?

Tana şkold kedy kolxozin çlen uls surhaly sur-
çənə? Tana selənd kedy kolxoz bænə? Kolxoztn
traktr bæny? Traktrtn ken jovulnə? Tana kol-
xoz en zil jamaran jum şinəs tosxz bərzənə?

43) Xəry əkç biçz avtn:

Utx jamaran bolxlə sən boldv?

Usn jamaran bolxlə sən boldv?

Mərn jamaran bolxlə sən boldv?

Şurhaly jamaran bolxlə sən boldv?

Bakş jamaran bolxlə sən bolx?

44) Dora barlatag omştın:

Kombajna zavod.

Şartu balhsnə əmn bid ik çign kombajn kedg
zavod tosxgdsn mən. Ik gidg germyd, maşid kez
orkv. En kombajn kedg zavod ekləd kəndrz,
kombajn gidg maşid hərhz bænə. Ter zavodas
harsn kombajn gidg maşid mana selənd ik ker-
gtə jumn boldg mən.

Kombajn gidg maşin tərçksn tarag xadn, cəkn,
bydəhinb mişkd kehəd xajad jəvnə.

En kombajn zavod degəd şuluhar udarn kevr
kegdsn boldg. Zavodin ərnb kədlmşç uls bəəx
ik-ik germyd bərəd kehəd, zoxsaçkv.

Kədlmşç əmtn zavodan jir cevrər bərcxana.

En der biçgdsig umşad dora bəəx surkç ygst xəry əktn.

- 1) Xama kombajn zavod tosxgdz?
- 2) Jamaran germyd bərgdz?
- 3) En zavod jamaran maşi harhz bəəgdz?
- 4) Kombajn ju kedv?
- 5) Kombajn gidg maşin ju kexd kergtəv?
- 6) Zavodin kədlmşç ulsin tələ ju bərz?
- 7) Kədlmşç uls jamarahar bəcxadgz?

Zəln temdg.

En dora barlata bəəx ygsig sinzlt:

Mana lavkd hosnə ul iz.

Kevyn biçə ul.

Ul gisn ydg l gidg xədv yzg xatuhar sonsgdz bəənə, a ul
gisn ygd l zələr səngsgdz bəənə. En l gidg yzg ul gizə
ygd zələr səngsgdz bəxinə mədylxin tələ l gidg xədv yzgin
ardnə zəln temdg təvdm.

Zəln temdg ygin syıld boln ygin dund biçgdg
mən.

45. En dora barlgdsig dektrtən buulhz biçz avxlarn dundan
zəln temdgte ygsin dorahur tatas—tatn.

Bidn surhalətə bolxar likbəzin şkold surhalə
surz bəənəv bidn, Sanzin Bulhn biçkn kykən şkold
ulbad bəəx gihəd kykd naduldg xorad yldəçkv.
Biçkn kyktə surhalədx irxlə ulbad boln aləvldad
çik surhalə surhalkş. Ədr bolhn surhalədxan irəd
bəəz kesg jum medg bolzənəv bidn. Eklz biçg
dasxdm bidn jir akad boln alətə tyry jum bolz

medgdg bilə, a oda sənər medgdə. Bidn surhalə surç Xaləmg Tanhçin 10-n zilə ənd cuharn surhalətə bolv bidn.

46. En dora barlgdsig dektrtən buulhiz biçxlərn kergtə hazrt, ygin dund zəln temdg təvcxatn.

1) Mana kəyvyn ulzənə, 2) Sanzin kəyvyn alvlz jovad modn derəs kişç. 3) Bidn surhultə bolxar zytkz nooldz jovnəv bidn. 4) Mana Ortgin təxmətə borkç gyn unhlçkiz. 5) Badmin Sanz bor mərərn çon kəz maləhar cokz avç. 6) Sanzig, gərkətə Bova cokat alçkn giv. 7) Enzl manaxnə əmgd şin şkol harv. 8) Jzin Sanz-mər xuldz avç. 9) Bulhn tana kəvyntn degəd alvn. 10) Enzl Xaləmg tanhç 9 sov-xoztə bolv. 11) Haza salkn degəd dokşn. 12) Baxçud biçə alvlad bəcxatn. 13) Ortg haxadan tarusin boln oln zysn tara-temsə xals əgnə. 14) Mana Dorz aldaran odlə.

47. Dora barlgdsig dektrtən buulhiz biç avxlərn zəln temdgətə ygin dora tatas tatn.

Mana əmьgd ik çign nərin ger bəənə. Bidn isxn bolhn xojr-horvn ças surhalə, tər nərin gert dasnəv bidn. Surhalin syld komsomolçnr oln zysn nər harhnə. Asxn bolhn tər nərin gert ik surhalə-erdmin kədlmş kegdnə. Komsomolçnr, baxçud, partijçnr irz kyndvr, doklad kecxana. Odaxn mana ortgin klubt sən çign ilv harhcxav. İlrv harhiz bəəx kynə dyrs xələçkad bidn inəldə bəəz kəşz ykn giv bidn. Mana ortgin partin jəçejk političesk surhalə surhk kruzok harhv. Tər političesk surhalig Baləzr tolhalz zaana.

48. En dora barlatə bəəx ygsig dektrtən buulhiz biçxlərn kergtə hazrtə ygin syylər zəln temdg təvtn:

1) Sanz biçe ul.. 2) Badmin mern kolan xuhlz.
3) Dorz ik surhal... surçadgz. 4) Boyan surhal...
surlhn degad sən. 5) Oknə kədlmş kelhn... cuha-
rahasn... sən. 6) Oknə brigadig sənər kədlmş ke-
dg telədn can uga gidgər bulv. 7) Oknə boln
Bamban brigadmud socialistiçesk dərldə kelə,
Oknən... brigadn... sənər kədləndən şangngdv.

Damşlhn.

Santn:

Bykl utxtə ygin syyldeçeg təvdmn, a surkç ygin
syyl surkç temdg təvdmn.

En dora barlata biçkd jamaran jumn dutz bəxinə olz avtn.

Endr klubt junə uçrtə xurg bolva

— Xavrin surhalin uçrtə xurg bolv

Jamaran şidvr harhut

— Surhalə es surçəsən ulsig surhaləbd orulxar
boln surhalə medg uga ulsin şkold surçəsən ulsin
şyvriñ avç baha surhalə medg ulsin şkold orulxar
şidv bidn

Surkç ygsin syylədnə jungəd surkç temdg təvdv, a xəry ök-
çəx ygin syld çeg jungəd təvdv, ynnə cəlvriñ biçg biçdg
deklrtən biçz öktə.

Dəkəd cegəs boln surkç temdgəs taldan xəkr-
rkç temg bədg mən. Ter temdgin dyrsnə!

En dora barlatəg umştn.

Delkən proletarmud negdtn!

Kommunə partə mend boltxa!

Nart delkən proletarmudin revolyc mend boltxa.

Surhalin cerg mend boltxa!

Jamaran temdg en der barlgəsn bykl utktə ygsin syyl
bəənə? Tədn ter ygsig umşad şinzltə. Xəkrkç temdgə bykl
utxtə ygs ik kyçtəhər boln çangyr kelgdə. Xəkrkç temdg kynə
bəjrlsig, əvrsig, şarkrsig, urlsig medylz bəx mən.

Xəkrkç temdg ik kyçtəhər boln çangyr kelzəx
utxtə ygin syıld təvdmn. Xəkrkç temdg lozun-
hin (xajcin) syıld təvgdg mən.

Biççksn uxtə ygin syıld ceg təvdmn, surkç utxtə yg bolxlə
syıldn surkç temdg təvdmn, xəkrkç utxlə yg bolxlə xəkrkç
temdg təvdmn. En temdgydin xəən şinəs utxtə yg biçxlarn
ik yzgəs eklz biçx mən.

49. En dora barlgdsn ygsig dektrtən buulhz avn umşad du-
han şinzlt.

Oktəbrin revolycin 14-ç zil mend batıxa! Tavn
zilə zurag dərvin zild kycəxv bidn! Nart delkən
proletas revolyc mend boltxə!

Ulan cerg mend boltxə!

Pioner beln bol! Baxçud surhalb surtn! Baha
keln əmtənə erdm surhalb mend boltxə! Kommu-
nə partı mend boltxə! Erdm-surhalbd onıgan
əkt!

Sanz mərnd od! Kendən kəlxv!

Xələ mana Dorz aşnə!

50. En dora barlata ygsig dektrtən buulhz biçxlərn sənər ilhz
əkrkç utxtə ygin ardñ xəkrkç temdg təvtn.

1) Pionermyd olñ zysn mal-gerin bolñ surhalb
erdmin kədlmşt orlcənə 2) Pioner beln bol

3) Enzl oktəbrsk revoluc bolad 14 zil bolsn
erkcig degəd sənər nərly bidn. 4) Nart delkən
proletarsk revoluc mend boltxa 5) Çj bos 6) Xa-
na cakt bah keln əmtənə bədl degəd mu bilə 7) So-
vetin jos avad bah keln əmtən evrənə mal-gerən
bolñ erdm-surhulñ elvzyləd, şinər socialistişesk
xəvřz bəənə.

8) Bah keln əmtənə surhalb-erdm mend boltxa

9) Mana baxçud cuharn komsomold çlen orçkv.

10) Komsomol mēnd boltxə 11) Alʒkv-alʒkv
12) Xarsç avtn 13) Ylmz mēndt

51) En dora varlata ygsig dektrtən vuulhz avtn. Utxtə ygin syıldn̄ ceg təvtn. Cegin xəən ik yzgər biçtn. Xəkrkç boln surkç ygsin syıldn̄ temdg təvtn.

Enzl tarana urhc jir sən bolʒənə odanas avn taranan̄ kədlm̄stən beln bolcxaj xamg maşihən, zer-zevən beldz avcxaj mangduras kolxozin̄ çledmydin̄ xurg kecxaj. Mangdurt̄n̄ çledydin xurg bolv, xurgd cuharn xurcxaz tara xadlhnə kolxozin axlaç kelv axlaç duscənə xəənb̄ əmt̄n es me-dgdsn̄ juman surn syv-selvgən kəlcxav xurg dərən çledmydn̄ brigadt xovagdv xorndan socialistiçesk dərldənə voca kecxav xurg çiləd, cuharn tarcxav Sanz Manz xojr dorak xot orcxav, ter xə-jr jovn jovz kyncxav.

S a n z — Mana kolxozin axlaçin gizvç Badm balhsnas irly.

M a n z — Jrəd xojr xonzənə, əskldyr parvlə orad jovz odla

S a n z — Uturştan kedy brigadt keekşən tarana kədlm̄st harx bolv

M a n z — Cuharn nəmn brigadt harx bolv

S a n z — Tara xatx maşin bidn kycz es odvu

M a n z — E, kycz odv

S a n z — Ajartan kolxozin dvorur irəd xamg juman diglçkm̄n es minij

M a n z — Digləd, burtkçk kergtə, manhdur ert kekşən harç joyxm̄n.

S a n z — Çi şuluhar jovad erkn biş ajartan ir.

M a n z — Ne, irnəv.

Utxtə ygs.

52) En dora barlata ygig deklrtən buulhz avxlarn barlad
təvçksn cegmydin ormd tatasnə barun bīd bəəx ygsəs yg bīçz
bykl utxtə yg bolhtn.

Tarag xadn, cəkn, budəg çovald kehəd xajdg maşig ... giz nerədmn.	kombajn
Budə sənər cəvrdg maşig ... igz nerədmn.	triez
Jk kynd jum zədg boln hazr xahldg boln talan oln zysn jum kedg maşig ... igz nerədmn.	traktor
Kombajnə zavod ... balhsnd bəənə.	Şartu
Traktrin zavod ... gidg balhsnd boln ... on kesg balhsnd bəənə.	Stalingrad
... xurg der ik gidg çinrtə sur- n kyndvr harhv bīdn olbçnr cuharn surhalin ...	komso- molin
aha bīçg medg ulsin şkolas, ... traktorin surhalə d ilgəv.	cerg
... etin sojuz kyçtə kevər ... tosxz bəənə.	odaxn
Mana Xaləmg tanhç təmr ... bərz bəənə.	promişle- nost
Xaləmg tanhçin kycəkç parvlənə ... kez dusc jovcxana.	xaalh
Xulhn sarin 15-nd xaləmg tanhç ... jos avad arvn zil bolsn erkcən nəriv.	gerig
Xaləmg tanhçin ... əslt batrz, delgrz jovnə.	Avtono- min kolxozin

Syltə ceg.

Dora barlata ygs şinzltn.

Sanz, ta kenlə du harad bəvyt? Bi öckldyr balhs orv, tend tanədg inəglərn xarhv. Mana əmgəs iim uls zaxsnə salgin kədlmşt odv: Manz, Sanz, Badm, Boya, Cahan, Dulaxn, boln Bembə.

Syltə cegər kyynə nerdig daraldulad biçsn cakt ter nerd xornd təvgdmn. Darana tolvr kesn cakt təvgdnə. Yg kelzəhəd neg utxtə ygd əmsxlən soləxlə, soləsn caktan syltə ceg təvdmn.

Ylgyrlxd: Bi, tendəhə balhs orz jovađ, xalxan kəldəçkv.

Dakad: negn, xojr, horvn, dörvn, tavn.

En zaavr xələz bəhəd, biçg biçxlərn martl uga syltə ceg biçz bətn, bolv dekr umşxlarn sanz medz avtn.

Utxtə biçg biçdg dasxlhn.

53. En dora barlata bəəx surkç utxtə ygd caasn der biçəd xəry öktn. Xəry ökçəx ygs zaktan sən ni bərldylz bykl utxtə yg bolhtn.

K o d l m ş.

- 1) Ta xama kədlmş kedvt?
- 2) Jamaran kədlmş kycədv?
- 3) Socialistiçesk dərldə kedvt?
- 4) Zavodtn kedy kədlmşç kyn udarnəgud bolv?
- 5) Ta udarn brigadt çlen bənt?
- 6) Jamaran olna kədlmş kenət?

K o l x o z.

- 1) Tana kolxoztn xama bənə?
- 2) Kolxozintn nernə jumv?
- 3) Kolxoztn kedy örk kyn çlen bənə?
- 4) Kolxoztn izba-çitalərn bəny?
- 5) Tadn zakt, izba-çitalərn jamaran kədlmş kenə?
- 6) Kolxoztn partin boln komsomoləsk jəçejks bəny?

7) Kedy çlen kyn partin boln kamsomolin jaçe-
jkd bənə?

8) Kolxoztn jahz kədlənə?

9) Tana kolxoztn, kolxozd orad uga oln kyç—
kəlsərn bəədg əmtnd jamaran ylgır boln dəngən
əgnə.

Surhalb.

1) Xama surhalb surnat?

2) Surhalin bəqşintn nernb kemb?

3) Kedy kyn syrhalb surna?

4) Jahz surhalb surnat?

5) Oda jamaran dekr umşç bənət?

6) Bəqşastn davu nanb ken jum zaana?

7) Tana şkoltn subotnbg kenı?

8) Tana şkoltn kolxozd jamaran dəngən kyrgnə?

9) Jamaran oln dundin kədlmş kecxanat?

10) Pionermydin dəng jamaran?

Udostoverenb.

Udostoverig ter udostovere əkçəx organizacin nern derəs biçdm.

Udostovere biçx caasnə zyn derk ənckdn ştamp təvdmn.
Udostoverend nomr təvdmn, kezə əgsn cagan, kend əkçəxən
biçdmn. Tynə xəənb axlaç, piisr xojr haran təvəd boln tizən
dardmn.

R. S. F. S. R.

N. K. V. D.

Xalbmğ tanhçin, Şorvin nutga,
Xanatin selbsovet.

1932 z. Xən sarin 15 ədr

№ 244.

Udostoverenb

Şorvin nutga, Xanatin selbskin

Badmin Sanz gıdg kyn manaxna

selbskin negdgç devsnigin şkol

surhalin bəqş bolz bənə.

Selbsovetin axlaç

Seglətr

tiz

Jtklin caasn.

Jtklin caasn

Xaləmg tanhçin Şorvin nutgin parvlənəs yksn ykrtən
avx dəcñ arslngig Sanzin Oknig avçirtxə giz itkylz bənəv.
Ik—Buxsa səlsövetin.

Badmin Dorz

2/III—32 z.

Har caasn

Har caasn

Xanatin səlskin axlaç Oknə Bəmibəhəs klubt stulmud
xuldz avxar zun xərn tavn arslng avb.

Dorzin Manz

20/III—32 z.

En caastig dektrtən bulhz biçz avad jahz biçgdginə medz
avx mən.

Erlg

Xanatin səlsövetyr

Ter səlsövetin Badman Dorzas.

Erlg.

Namag ervənə səlsövetən selglətr avtn giz surzənəv. Bi
əmnə seglətrin kədlmş ken giz daşçklav. Mini əməym tana
səlskd ərən derəs bi durlz bənəv.

Badman Dorz

5/II—32 z.

Gazədt biçlhn.

Gazədt biçgdz harç irsn biçgt xama jun bolsnə biçgdnə,
kezə boln junə uçrar biçgdsnə sənər medgdnə.

En dora bəəx gazədin biçg umştin.

Jk-Buxsa selbskd kulbtsturmar ik politiçesk çinrtə kədlmş kegdv.

Kulbtsturmin negdkç devsnd—xən saras avn xulhn sar kyrtl en selbsk bəəsn bədlən şinər xəv-rylz orkv.

Enselbskd oda, negn çign surhalb medg uga kyn uga. Cuharn surhalbtə bolv. Selbskar uturştan surhalb medgonb 319 kyn bilə, a bah surhalbtənb 158 kyn bilə. Kulbtsturmin aştənb 319 kyn surhalb medg ugahasn getlz baha surhalbtə bolcxav, a 158 kyn baha surhalb medg şkolan təksgəd surhalbtə bolv.

Jk—Buxsa selbsk mal-gerinb boln surhalb—erdminb kədlmşən kycəsn derəs, nutkin kycəkç parvləd Ulan tug əgv.

En dora varlata surkç ygst derk biçg omşçkad xəry əktə.

- 1) Jk—Buxst jun bolz?
- 2) Jamaran cagt bolsmb?
- 3) Jamaran jum kycəgdz?
- 4) Nutgin parvlən juhar şangnz?

Nezədər boln brigadar evrənb ersinb gazet iim jum biçtn:

1) Surhalintn kədlmşin bəədlig, 2) Socialistiçesk dərldən boln udarniçestvo jahz kegdz jovxig, 3) Mal-gerin boln surhalb—erdmin palan jahz kyçz jovxig, 4) Kolxozin əsltig biçtn oln dundin kədlmş jamaranar kegdz jovxig boln kex kədlmşən biçtn, 5) Baaxn kykdin şkolin kədlmş jahz kədlz jovxinb biçtn.

T o k t a v r.

Surhalb surçax ulstan toktavr jahz biçgdginb zaz ök mən. Toktavr biçxlərn jamaran organizac xurg kez bəəxinb xama xurg kegdz bəəxinb biçx mən. Kezə bolbzəxig, kedy kyn xursig, xurg hardz bəəx axlaçin boln toktavr biçx seglətrig şidz avdmn.

En dora barlata toktavr xələtn.

T o k t a v r № 5.

Şorvin nütga, Jk-Buxsa selsovetin çledydin xurg 1931 zilin xulhn sarin neg şind bolbzənə. Xurgt bəəx ulsin ut toonb 26 kyn.

Xurgin axlaç: Sanzin B.

Seglətr: Dorzin B.

Kundx tərmyd:

1) Kultşturmar kegdsn kədlmşin dig.

2) Surhalin çergydig şanglhn.

3). Yrmg tərmyd.

1. Songsv: Kultşturmar kegdsn kədlmşin digig Nəm-nə S. kelv.

Şidvr: Kultşturmar kegdsn kədlmş ik sən boln çinrtə bolv. Tavn sarin erkcd kex mal-gerin boln surhalb erdmn kədlmş kycəgdv. Surhalin „Brojdin„ nertə cerg junas çign əlyga çidl – çimgən ərvlyga kex kədlmşən kycəz orkv.

Oda mana selbşk delgy surhalbtə bolv. En sarin 5 şind surhalin cergig, boln surhalb sursn əmtig cuhlahad kultşturmin digər ik xurg kex mən.

2. Songsv: Surhalin cergydig şanglhnə uçrar Bembən M., yg kelv.

Şidvr: Kultşturmar kədlmş cergəs sənər kədlmş arvn ky syz avxd horvn kynəs komiś harhij: 1) Zyrə A. 2) Ş a r a p a S, 3) Dorzin B.

En komis surhalb syrsn medətə ulsas sənər sursn uls syz biçz avıxa. Tednig bas şangnxmn.

Xurgin axlaç: Sanzin B.

Seglətr Dorzin D

EN DEKTRT BIÇGDSNB

Халъхнъ.

Çikar biçyldgig dasxlhn	13
Bykl utxta ygs	5
Jk yzg	10
Adres	15
Anket	16
Şud boln xəry utxta ygs	19
Surkç utxta ygs	20
Surçəx ygd xəry əglhn	23
Xaləmg yzgydin dərən	23
Ekşg boln xadvr əs	24
Ygin nilvr	25
Perenos	27
Damşlhn	27
Zəln temdg	29
Damşlhn	31
Uxta ygs	34
Sylta ceg	35
Udostoverenъ	36
Jtklin caasn	37
Har caasn	37
Erlg	37
Gazet biçlhn	37
Toktavr	39

UMŞXAR BELDZƏTN.

Bart өгçksn daruhas harx degtrmyd:

1. Pavla D. Çik biçgin zaavr.
2. " " To surhxin zaavr.
3. Badmin B. „1-ç şkolin program“.
4. Zukovskaja, Cezvin „Oktəbrət“.
5. Erenzənə K. Leznə C. „Kyçtə diillhn“.
6. Leznə C. (orçullhn) „Traktrin kecnь“.
7. Əvgnə C. (orçullhn) „Xorxas — kyynə eşətd“.
8. Kolən S. „Şylgydin xuranhu“.
9. Munin B. „Dotrin dəənd biddn jahad diilsmə“.
10. Lizin K. „Bajaçudin dəənə zer-zev əəmşgtəj“.
11. Kəkən E. K. (orçullhn). Kyn jahad kyn bolsmb“.
12. Nydlçin C. (orçullhn) „Ərk uudgla noolddg oln“.
13. Vanьkan U. „Xaalh jaslhn“.
14. Mandzin, Aduçin „Jir ik holta nutgud“.

S O N S T N!

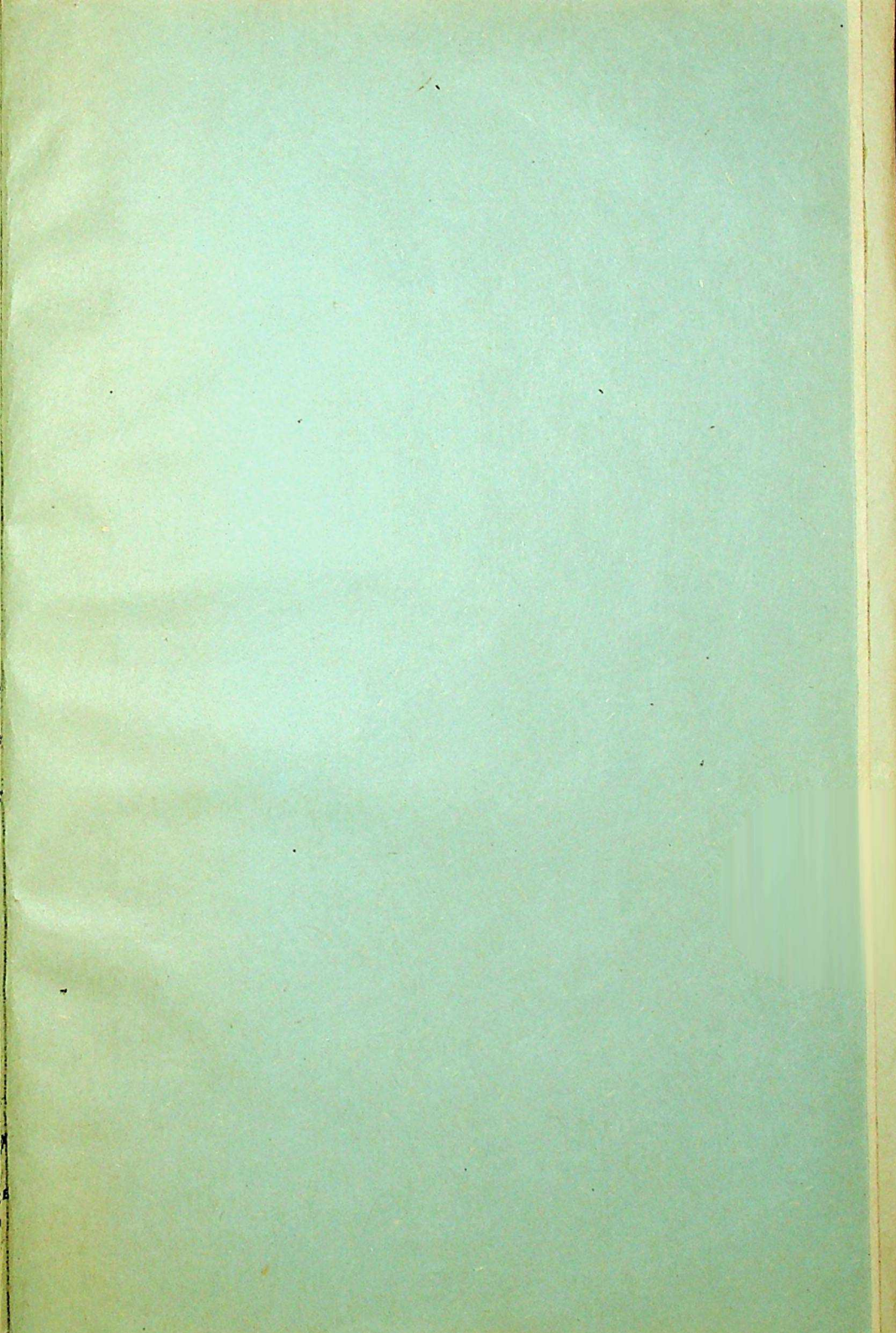
Kesn kədlmşinn̄ ald̄g xazihrig xar kəlsərn̄
bæədg olarn̄ azgluz, ednənn̄ zaavrar çikln̄. gi-
dg—Sovetin̄ josna ɵvərcn̄.

Mana en biçəd harhad bæəsn, degtrmydt̄ ja-
maran endy, xazhr xarhna, eyrə keln̄ boln̄—
neg uly xazuhin keln̄s—tənz medz avxd̄ tyry
yḡsyd olar xarhd̄g bolza; biçsn̄ yḡsyd umşxd̄
tas ugahar barlgdd̄g bolza—degtr̄ umşxlarn̄ en
tootin̄ on̄had, temd̄gləd̄ mand̄ zaaz̄ bæətn̄. Ta-
anrin̄ zaavrar, taanrin̄ şoodvrrar, ardas̄ hargç̄ deg-
trmydt̄en, xazhran̄ bidn̄ çiklx̄ bidn̄.

ПАВЛОВ Д.

ОРФОГРАФИЧЕСКИЕ УКАЗАНИЯ И НАВЫКИ ДЛЯ ШКОЛЫ МАЛОГРАМОТНЫХ
(На калмыцком языке).

Отв. редактор И. Мацак

8. 10 p 2003.2.

ls

0-10

4C(K2LM) 075
П121
5925